

Situatieschets / Samenvatting eindrapport ZZP in de praktijk

ZZP's in de praktijk

Als onderdeel van de landelijke monitor langdurende zorg hebben drie cliëntenorganisaties (NPCF, Landelijk Platform GGZ en Platform VG) gezamenlijk een verkenning uitgevoerd naar toepassingen van zorgzwaartepakketten in de praktijk. De eindrapportage van het LPGGz brengt in beeld hoe ggz-instellingen met de invoering van de ZZP's aan de slag zijn gegaan en wat cliënten daarvan merken. In totaal hebben 21 zorginstellingen met meerdere locaties deelgenomen aan het onderzoek en zijn over 351 cliënten verzameld, waarvan 104 middels directe gesprekken met de cliënt of cliëntvertegenwoordiger.

Kijk op ZZP's

Grofweg zien organisaties de ZZP's in eerste instantie als een nieuwe wijze van bekostigen. Als dit eenmaal op orde is ontstaat ruimte voor de inhoudelijke doelstelling van de zorgzwaartebekostiging: de cliënt centraal. Met name het zorgen voor de juiste indicatie is nog een groot knelpunt binnen de ggz. Cliënten motiveren/stimuleren en werken aan ontwikkeldoelen (rehabilitatie) zijn zorgactiviteiten die in het B-formulier van de indicatieaanvraag niet goed tot hun recht komen. Het grootste voordeel van de ZZP's is, volgens zorgorganisaties, de transparantie voor zowel de organisaties als voor de cliënt. Bovendien kunnen organisaties nu makkelijker grenzen stellen, d.w.z.: cliënten duidelijk maken op welke zorg ze wel en niet kunnen rekenen.

Bewustere bedrijfsvoering

ZZP's leiden tot een bewustere bedrijfsvoering. De locaties worden nu bekostigd aan de hand van de ZZP's. Dit heeft gevolgen voor de personele inzet. Personeel wordt flexibel ingezet om fluctuaties op te vangen. Bovendien wordt gekeken naar een juiste afstemming van de deskundigheid van het personeel en de zorgbehoefte van de cliënt. Dit resulteert in functiedifferentiatie. Het intakeproces loopt meer gestructureerd dan voorheen. Belangrijke vragen zijn: Welke cliënten nemen we aan en op welke locatie / afdeling plaatsen we hen? Organisaties beschrijven hun diensten ook concreter (productenboeken, afdelingsprofielen). Cliënten informeren over de ZZP's blijft een lastig punt voor organisaties. Het is een moeilijke materie en de interesse van cliënten is minimaal.

Zorgarrangementen

Het geld wordt steeds meer op cliëntniveau verdeeld. Bijvoorbeeld aan de hand van zorgarrangementen. Organisaties geven een schets van de invulling van het ZZP per cliënt. Hierbij bestaat een deel van het arrangement vaak uit standaard zorg (zoals aantal uren begeleiding op de locatie) waar niet over kan worden onderhandeld. De tijd die over blijft kan individueel ingevuld worden. De vraag is of dit uiteindelijk

zal gaan leiden tot een sterkere positie voor de cliënt. Zorgarrangementen verhogen de transparantie, maar het tijdsaspect komt daardoor wel nadrukkelijk op de voorgrond te staan. Hierdoor komen grenzen van de invulling van het individuele zorgaanbod duidelijk naar voren. Het is nog onduidelijk in hoeverre deze individuele invulling van zorg gaat leiden tot meer regie voor de cliënt.

Herstel

Het begrip herstel is erg actueel in de langdurende ggz. Herstelvisie en zorgzwaartepakketten wringen echter op een aantal belangrijke punten. Kies je als uitgangspunt van de zorg de mogelijkheden van de cliënt of kies je als startpunt zijn/haar beperkingen? Deze simpele vraag zorgt voor verwarring bij zowel personeel als cliënt.

Kwaliteit van leven

Over het algemeen sluit het zorgaanbod redelijk goed aan bij de wensen van de cliënt (rond de 65%). Uitzondering hierop is het wonen met privacy; dit sluit bij 48% van de cliënten aan. Organisaties proberen meer diversiteit in het zorgaanbod te creëren door het wonen anders te organiseren. Ook is er de behoefte aan wonen met meer privacy. Algehele bezuinigingen remmen echter de kansen voor nieuwbouw af.

Rond dagbesteding zijn er enkele specifieke knelpunten. Bij een jongere doelgroep in de ggz is er de behoefte aan dagbesteding of werk buiten de instelling. Organisaties kunnen niet altijd aan die wens voldoen. Tevens is het volgen van dagbesteding bij een andere organisatie dan waar men verblijft in de praktijk nog vrij moeilijk. Het onderaannemerschap is erg tijdrovend en brengt veel administratieve last met zich mee. Door de ZZP's is in zicht gekomen dat een aantal organisaties nog te weinig dagbesteding aanbieden. Ten slotte is de maximale ruimte binnen ggz-pakketten van vier of vijf dagdelen per week dagbesteding voor sommige cliënten te laag.

Ook rondom dagbesteding worden er vernieuwingen verwacht. Organisaties gaan zelf meer dagbesteding aanbieden waardoor er meer aanbod komt. De vrees bestaat echter dat meer keuzevrijheid in de dagbesteding teniet wordt gedaan als organisaties cliënten onder druk gaan zetten om intern de dagbesteding te volgen.